

Sea Tank Chartering AS
v/Adm. dir. Morten Tysse

www.vest-sahara.no

<u>Deres ref</u>	<u>Vår ref</u>	<u>Kontakt</u>	<u>Sted:</u>	<u>Dato</u>
	EH	info@vest-sahara.no	Oslo	3. februar 2017

Angående Sea Tanks fortsatte transporter fra okkuperte Vest-Sahara

Vi viser til vår epost til Sea Tank 17. september 2013, til Sea Tanks svar v/advokatfirma Schjødt AS 20. september 2013, til Støttekomiteens brev 18. oktober 2013, videre til Støttekomiteens nye brev 31. desember 2016, og Sea Tanks påfølgende svar 2. og 12. januar 2017.

Vi noterer oss at Sea Tank, på ny, vrir på det vi skriver og tillegger oss meninger vi ikke har. Vi finner denne tilnærmingen lite konstruktiv.

1. Sea Tanks ansvar for å respektere menneskerettighetene

Alle våre mailer har hatt som utgangspunkt at territoriet har en helt unik folkerettslig status, og at saharawiene som følge av dette ikke bare har rett til selvbestemmelse generelt, men også rett til å få bestemme over sine egne ressurser. Vi har uttrykket bekymring for at Sea Tank ikke ser ut til å forholde seg til disse rettighetene.

Slik vi leser deres siste brev av 12. januar 2017, vurderer Sea Tank det slik at det *ikke* er nødvendig å innhente samtykke, at Sea Tank *ikke* har innhentet samtykke og at selskapet *ikke* har undersøkt om dette er i tråd med ønskene til Vest-Saharas folk. Korrigjer oss om vi tar feil.

Vi finner Sea Tanks mangel på å forholde seg til saharawienes ønsker, og selskapets fortsatte transporter fra territoriet, beklagelig. Den siste Sea Tank-transporten av fiskeolje i januar 2017 – den første dokumenterte transporten fra Vest-Sahara til EU av et hvilket som helst produkt etter EU-dommen av 21. desember 2016 - har gjort at Sea Tank begynner å få et kjent navn i saharawisk sivilsamfunn.

I svarbrevet av 12. januar 2017, unnlater Sea Tank å svare på spørsmålet vårt fra 17. september 2013 om hvorvidt selskapets aktiviteter er i tråd med ønskene til det saharawiske folk. I stedet noterer Sea Tank: «Vi registrerer at Støttekomiteen mener at næringsvirksomhet i regionen krever samtykke fra Polisario Front. Dommen fra EU-domstolen som det vises til omhandler imidlertid andre problemstillinger knyttet til traktatretten og dens spesifikke lære om tredjepartsvirkning. De folkerettslige retningslinjene for ikke-selvstyrte områder bygger på andre kriterier og ivaretas gjennom aktørenes oppfølging av dem som berøres av den aktuelle virksomheten.»

Sea Tank avviser altså problemstillingene knyttet til saharawienes rett til samtykke med et argument om at EU-dommen handler om traktatrett, og ignorerer premisset fra EU-domstolen om hvorledes et slikt samtykke må innhentes. Vi ser at Sea Tank mener EU-domstolens dom og premisser er irrelevante i spørsmålet om sin egen deltakelse i transporter av fiskeolje fra Vest-Sahara og noterer oss at selskapet gjengir våre referanser til EU-domstolens argumenter og dom som «meninger». I denne anledning vil vi kort vise til at EU-domstolens avgjørelser er gjeldende rett også for virksomheter i Norge, jfr. EØS-loven §

1 og 2. EFTA-domstolen følger gjennomgående opp avgjørelser fra EU-domstolen ut fra hensynet til harmonisering av "traktatretten". Prinsippet som ligger bak er at alle selskaper innenfor det europeiske samarbeidet, som Norge som kjent er medlem av, skal konkurrere på like vilkår.

Spørsmålet om tredjepartsvirkning som EU-domstolen helt riktig gjør referanse til, er for øvrig ikke noe spesifikt for traktatrett, men er et helt grunnleggende rettsprinsipp, gjeldende i ethvert rettssystem.

Vi er glade for å se at Sea Tank i brevet 2. januar 2017 vedkjenner at spørsmålet om selvbestemmelse er en menneskerett. Konkret, er dette nedfelt i artikkel 1 i ØSK- og SP-konvensjonene. Det skuffende er da at selskapet reduserer sitt svar på våre bekymringer til en feilaktig avvisning av EU-dommen, uten å kommentere de øvrige rettslige referanser vi gjør, for eksempel referansen til ØSK-komiteen, som altså operasjonaliserer denne retten til selvbestemmelse til å gjelde forvaltningen av ressursene ved at saharawier ikke i dag får avgitt sitt samtykke.

Det er verdt å påpeke at selskaper har et eget ansvar for å følge opp menneskerettslige aspekter ved sin virksomhet, *særlig* når selskaper opererer på steder der folk står i en spesielt sårbar situasjon. Dette er etablert tydelig i UNGP. Med den bakgrunn er Sea Tanks brev svært uklart når man trekker fram at «De folkerettslige retningslinjene for ikke-selvstyrte områder bygger på andre kriterier og ivaretas gjennom aktørenes oppfølging av dem som berøres av den aktuelle virksomheten». Her mangler det presisjon på både «folkerettslige retningslinjer», «aktørene» og «dem som berøres».

Når selskapet referer til «aktørene», menes det da «Marokko» som kontrollerer deler av territoriet? «Spania», som ifølge spanske domstoler fortsatt er å regne som administrasjonsmakt, og dermed må sørge for, og rapportere på, folkets interesser? Eller «FNs generalforsamling» – som håndterer avkoloniserings spørsmål?

Det er åpenbart at både FN, Spania og Marokko har plikter knyttet til gjennomføringen av retten til selvbestemmelse for Vest-Saharas folk. Det som er vår bekymring, og som vi diskuterer i korrespondanse med Sea Tank, er imidlertid næringsaktiviteter som Sea Tank i dag driver. Å skyve ansvaret for sitt eget næringsliv over på statsaktører (uten å engang presisere hvilke) er ikke tilstrekkelig. Det er også verdt å notere at Spanias regjering benekter å ha et ansvar for administrasjonen av territoriet, at intet internasjonalt organ har gitt Marokko mandat til å administrere territoriet (jf EU-domstolen), og at Marokko ikke følger opp de som berøres av den aktuelle virksomheten. Med dette følger en helt spesiell sårbarhet. Det er det eneste territoriet i verden som defineres av FN som en koloni, men uten en tilknyttet administrasjonsmakt som representerer dem. I dette ligger kjernen av vår bekymring.

Eller mener Sea Tank «aktører» som næringslivsaktører? Da skjønner vi i så fall enda mindre av svaret.

2. Sea Tanks påstand om at Støttekomiteens bekymring ikke gjelder rettslige forhold

Fra vårt første brev, 17. september 2013, har Støttekomiteen for Vest-Sahara etterspurt forklaringer om hvordan saharawienes rett til å avgi samtykke i disse transportene er respektert, og åpenhet rundt handelspartnere man benytter i territoriet. I stedet for å svare på spørsmålet på vårt første brev, ba Sea Tank 20. september 2013 først om oppklaringer og om at «SKVS redegjør for det rettslige grunnlaget for de ulike krav som direkte og indirekte stilles ovenfor Sea Tank.»

I vårt svar på dette konkrete spørsmålet svarte vi 18. oktober 2013, med henvisning til at territoriet er okkupert og de humanitære konsekvensene av dette, at «[v]åre spørsmål til Sea Tank, angående transport av fiskeolje, er derfor hovedsakelig av en etisk natur. Hva som er det rettslige norske grunnlaget bak våre krav har vi selvsagt ikke vurdert.» Våre spørsmål knyttet Sea Tanks samfunnsansvar – eller «krav», som Sea Tank formulerer det - er altså hovedsakelig etisk motivert fra vår side.

Det er vanlig å etterspørre åpenhet i leverandørkjeder, slik at lokale organisasjoner og berørte får etterprøvd påstander som fremsettes fra selskaper i Norge. Vi noterer oss at Sea Tank ikke ønsker å være åpne om slike forhold.

Selv om menneskerettslige forventninger til selskaper har vokst de siste årene, mener vi at samfunnsansvarlig næringsliv i all hovedsak er et spørsmål om etikk: at man ikke skal gjøre skade. At Sea Tanks ledelse selv ikke besvarer brev om samfunnsansvar, men hyrer inn et advokatkontor som i sitt første korte svar redegjør for at «Sea Tank vil vurdere eventuelle sanksjoner dersom virksomheten påføres skade på ubegrunnet grunnlag» (brev 20 september 2013) understreker denne rettsliggjøringen av samfunnsansvarsforhold, som vi mener utgjør et problem ved Sea Tanks tilnærming.

Vi finner det så feil at Sea Tank så tillegger oss følgende mening i sitt brev 12. januar 2017: «Vi legger etter dette til grunn at Støttekomiteen ikke har innsigelser til lovligheten av Sea Tanks virksomhet». Det vi svarte, er at våre spørsmål til Sea Tank i all hovedsak er av en etisk natur, og at vi ikke har vurdert det «norske rettslige grunnlaget» for spørsmålene som vi stiller om saharawienes samtykke.

Utover dette har vi altså gjort rede for hvordan vi mener saharawiene har rett til å forvalte sine egne ressurser. På samme måte, konkluderer for eksempel Etikkrådet til Statens Pensjonsfond Utland også eksklusjonssaker i Vest-Sahara ut fra brudd på grunnleggende etiske normer og bidrag til brudd på folkerett, uten at selskapenes egen overholdelse av lover er særlig utbrodert.

Lenger ned i samme brev, 12. januar 2017, har Sea Tank vridd vårt svar ytterligere, og tillegger oss en mening om at «Støttekomiteen presiserer at henvendelsen ikke gjelder rettslige spørsmål».

En trussel fra Sea Tanks advokat om sanksjoner mot oss, som vi altså besvarer med at vår henvendelse om samfunnsansvar i hovedsakelig er av en etisk natur og ikke norsk lovverk, vris av Sea Tank til å hevde at vi ikke er opptatt av rettslige spørsmål.

Vi finner det lite konstruktivt at Sea Tank vrir på det vi skriver i en slik retning. Selvsagt handler dette også om rettslige spørsmål.

3. Sea Tanks kritikk av at Støttekomiteen svarer på politisk påstand fra selskapet

Som vi skrev i vårt brev 31. desember 2016, hadde Støttekomiteen behov for å kommentere påstander som Sea Tank hadde framsatt til Finansavisen om at det ville være politisk å *ikke* foreta slike transporter. Sea Tank noterte også at selskapet ikke kan «gå inn i en politisk konflikt».

Spørsmålet om politiske konsekvenser av operasjonene har ikke vært tema for våre øvrige brev til Sea Tank. Vi noterer oss nå at Sea Tank i sitt brev 2. januar 2017 og 12. januar 2017 kritiserer Støttekomiteen for å besvare påstandene som selskapet selv har trukket fram til Finansavisen. Det var altså Sea Tank som først trakk fram disse påstandene om politikk. Vår kommentar til Sea Tank om dette utspillet var at det ikke er mulig å drive «ikke-politikk» når man driver operasjoner som Sea Tank har i Vest-Sahara. Når det gjelder politiske implikasjoner av næringsliv i konflikt, kan vi anbefale denne eldre publikasjonen 'Bedrifter i konfliktområder' av PRIO/NHO: <https://www.prio.org/Publications/Publication/?x=2905>.

Vi kunne i samme anledning også trukket i tvil Sea Tanks påstand om å operere politisk nøytralt all den tid selskapet argumenterer for at «folkegrupper» i Vest-Sahara skal tjene på handelen (EU-domstolen påpeker noe annet), eller når man benytter begrepet «region» om Vest-Sahara slik Sea Tank gjør i brev 17. januar 2017 («region» er den administrative betegnelsen som Marokko bruker for å omtale det ikke-selvstyrte territoriet), eller at territoriet ikke er okkupert (slik Sea Tank gjør i sitt brev til oss 20. september 2013), eller at Sea Tanks arbeid følges opp i kontakt med «lokale myndigheter» (slik det påpekes til oss i brevet av 12 januar 2017). Disse sterkt politiske argumentene og termene har vi valgt å ikke kommentere i vår korrespondanse.

Det vi gjør i våre brev, imidlertid, er å anvende de samme referanser som EU-domstolen og som Etikkrådet, som begge operasjonaliserer et samtykke fra den nasjonale frigjøringsbevegelsen som lakmustesten for hvorvidt næringsliv i Vest-Sahara er i tråd med folkeretten. Vår referanse i forrige brev til

Etikkrådets gjengivelse av negative konsekvenser for FNs fredsprosess var å for å illustrere det spesielle i at Sea Tank påstår at man selv ikke driver politikk.

Sea Tank spekulerer videre i Støttekomiteens motiver med henvendelsen til selskapet: «Formålet fremstår i lys av ovennevnte å være å påvirke hvem som kan utøve politisk styringsmakt i Vest-Sahara.» Det eneste vi er klare på er at det iallfall *ikke* er Marokko som har en slik myndighet.

Marokkos krav på territoriet er avvist av den Internasjonale domstolen i Haag og av EU-domstolen, og territoriet er distinkt og separat fra Marokko. Hvem som kan ha en slik myndighet i framtiden får demokratiske valg avgjøre, og Støttekomiteen har ingen formening om dette. Vi leser av Sea Tanks anerkjennelse av lokale myndigheters legitimitet som at selskapet kan være av en annen politisk oppfatning i spørsmålet om legitimiteten til marokkanske myndigheters tilstedeværelse.

4. Konklusjon

Basert på tilbakemeldingene i de to brevene fra Sea Tank i januar 2017, ber Støttekomiteen for Vest-Sahara om svar på følgende spørsmål.

- 1) Som vi påpeker ovenfor har vi forstått det slik at Sea Tank mener det ikke er nødvendig å innhente samtykke ved sine transporter av fiskeolje fra Vest-Sahara. Vi ber om bekreftelse på at vi har forstått selskapet rett på dette punktet.
- 2) Hvilke er de "aktuelle organisasjoner" og "lokale myndigheter" man henviser til i brevet av 12. januar 2017?
- 3) Sea Tank skriver i brev 12. januar 2017 at «De folkerettslige retningslinjene for ikke-selvstyrte områder bygger på andre kriterier og ivaretas gjennom aktørenes oppfølging av dem som berøres av den aktuelle virksomheten».
 - a. Hvilke aktører er det som her Sea Tank mener er ansvarlige for oppfølging av den aktuelle virksomheten selskapet deltar i?
 - b. Hvilket mandat mener Sea Tank at disse aktørene har for å gjøre en slik oppfølging?
 - c. Hvordan følger disse aktørene opp de som berøres av virksomheten som Sea Tank er tilknyttet?
 - d. Hvem mener Sea Tank er berørt av den aktuelle virksomheten?
- 4) Hva etablerer Sea Tanks nevnte risiko- og konsekvensanalyse om konsekvensene i Vest-Sahara ved Sea Tanks operasjoner?
- 5) Ble representanter for Vest-Saharas folk kontaktet for å forstå risikoene og konsekvensene ved å operere i territoriet uten å ha innhentet samtykke?

Vi ser fram til å høre fra dere.

Med vennlig hilsen

/sign./

Erik Hagen
Daglig leder,
Støttekomiteen for Vest-Sahara